

VROEDMEESTERPAD

LEEFGEBIED

De vroedmeesterpad is weinig in of rond het water te vinden en verkiest warme microbiotopen in halfnatuurlijke landschappen zoals groeves, kleinschalige cultuurlandschappen, open bossen en zelfs tuinen.

Van belang is dat er voldoende structuur aanwezig is binnen de leefgebieden, zoals stenen muurtjes, takkenhopen, overgangen tussen ijl of kortgegraasd grasland en bosranden of houtkanten, gecombineerd met een vergraafbare bodem.

De vroedmeesterpad plant zich voort in visvrije (bron)poelen, kleine vijvers en ook kunstmatige veedrinkbakken gelegen binnen de landbiotoop.

LEVENSWIJZE

De levenswijze van de vroedmeesterpad is verschillend van de meeste andere amfibieën:

- De voortplantingsperiode loopt van april t.e.m. augustus.
- Vrouwtjes kunnen meerdere legsels per jaar produceren.
- Mannetjes en vrouwtjes produceren fluittonen. Inventarisaties gebeuren door het aantal roepende mannetjes te tellen.
- De paring gebeurt op het land.
- De eieren worden niet in het water afgezet.
- Het mannetje vertoont broedzorg door het dragen van de eieren tot de larven uitkomen. Pas dan worden ze in het water afgezet.
- Larven leven enkele maanden in het water en verlaten het water na de metamorfose.
- Larven die laat in de zomer afgezet worden, metamorfoseran pas het jaar daarop in het voorjaar.
- De snelheid van ontwikkeling van de larven is in grote mate afhankelijk van de watertemperatuur en het beschikbare voedsel.

De vroedmeesterpad overwintert meestal van november tot april aan land, maar dit is afhankelijk van de weersomstandigheden. De soort is nachtactief en jaagt op allerlei ongewervelden. Overdag verschuilen de dieren zich in holletjes en spleten, in een stapelmuur, onder stenen of ander bodemmateriaal.

ACHTERGRONDINFO

- Vroedmeesterpadden verkiezen waterpartijen met een pionierskarakter, ook wat water- en oevervegetatie betreft. Het kappen van oeverbegroeiing (bomen en struikgewas) is essentieel om beschaduwing en eutrofiëring tegen te gaan (zeker aan de zonbeschenen noordzijde). Een maximum van 20% beschaduwing en 20% bedekking met waterplanten dient te worden nagestreefd.
- Poelen moeten visvrij zijn en bij voorkeur vrij van andere amfibieën omdat deze de larven en vroedmeesterpadjes opeten.
- Landbiotoop met beperkte vegetatieontwikkeling in een zone van minstens 25 meter rond waterbiotoop.
- Landbiotoop met voldoende schuilplaatsen, waaronder warmte-elementen zoals stenen, groeves, bouwwerken met voldoende openingen, steenpuin, ...
- De vroedmeesterpad is heel honkvast. Optimaal waterbiotoop bevindt zich in de landbiotoop. De afstand tussen poelen onderling bedraagt maximaal 500 meter.
- Het belang van een poelencluster is niet te onderschatten. Zo'n cluster bestaat uit minimaal vijf kleine plassen of één grote en twee kleine. Doordat er altijd wel een geschikte poel te vinden is, daalt het risico dat de vroedmeesterpadden lokaal zouden uitsterven.

- 1 Als een poel te intensief bezocht wordt door vee, wordt de oever vertrappeld en zal het water vertroebelen. Daardoor kunnen oeverplanten en watervegetatie zich niet voldoende ontwikkelen.
- 2 Als een poel meer dan 20% schaduw heeft, is dat nefast voor de voortplanting. Bovendien komen de blaadjes van de bomen in de poel terecht, wat tot eutrofiëring leidt. Daardoor ontstaat meer eendenkroos, waardoor de larven nog minder zon en zuurstof krijgen.

Een poel moet voldoende water hebben. Deze poel moet dus dringend geruimd worden: de vegetatie moet deels verwijderd worden.

MEER INFORMATIE?

Soortenbeschermingsprogramma vroedmeesterpad
natuurenbos.vlaanderen.be/sites/default/files/documenten/sbp-vroedmeesterpad.pdf

Ecopedia
ecopedia.be/dieren/vroedmeesterpad

TIJDSLIJN

Wanneer kan er gewerkt worden in het leefgebied van de vroedmeesterpad?

Landbiotoop

JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Waterbiotoop

JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

- Werkzaamheden mogelijk
- Werkzaamheden mogelijk na overleg met ecooloog en met eventuele mitigerende maatregelen
- Werkzaamheden niet mogelijk, tenzij met toestemming van de ecooloog en met mitigerende maatregelen

Landbiotoop: De beste tijd om werkzaamheden uit te voeren is tijdens de wintermaanden (november tot februari). In deze periode zijn de vroedmeesterpadden minder actief en bevinden ze zich in hun schuilplaatsen.

Voorzorgsmaatregelen :

- Voer vooraf een inventarisatie uit om de aanwezigheid en locaties van vroedmeesterpadden in kaart te brengen.
- Zorg ervoor dat natuurlijke schuilplaatsen zoals stenen en houtstapels behouden blijven of opnieuw worden aangelegd na de werkzaamheden.
- Vermijd diep graafwerk in gebieden waar vroedmeesterpadden zich kunnen ophouden.

Waterbiotoop: De beste tijd om werkzaamheden uit te voeren is van oktober tot maart. Omdat een deel van de larven overwintert in het water, is het niet aangeraden om in alle waterpartijen tegelijk te werken in de winter, en voer je best eerst een inventarisatie uit.

© Loïc van Doorn

BEHEER EN ONDERHOUD BESTAANDE BIOTOOP

Landbiotoop

- Hou een voldoende korte en schrale grazige vegetatie op zonbeschenen plekken in stand.
- Extensieve begrazing kan leiden tot structuurrijke vegetatie, wat ten goede komt aan de biotoop.
- Maaï oevers en zonnige plekjes gefaseerd, laat plaatselijk ruigtes staan en laat dood hout liggen. Maak zonbeschenen bosranden meer open en warm.
- Overweeg het plaatsen van kunstmatige schuilplaatsen zoals stapelmuurtjes of steenhopen.

Waterbiotoop

- Ruim poelen:
 - als de poel in juli droogvalt
 - als er geen planten groeien en het water bruin kleurt
 - als de verlandingsgraad hoger is dan 20%
- Leg poelen droog als ze vol vis zitten.
- Vermijd eutrofiëring (een overmaat aan nutriënten) door grazers en raster poelen (deels) uit. Bij voorkeur beperk je het aantal dieren en leg je meerdere poelen aan. Op die manier hoeft je geen rasters te plaatsen en is het oeverbeheer een stuk gemakkelijker.
- Hou het wateroppervlak open en ga verlanding tegen: maak de waterpartijen gefaseerd schoon (met een kraan) en diep ze eventueel uit.
- Vermijd meer dan 20% schaduw door regelmatig bomen te verwijderen.
- !! Poelen die maximaal 1 keer op 4 jaar droogvallen (vanaf september) zijn meer geschikt voor de vroedmeesterpad: als ze droogvallen, treedt er nutriëntenverarming op.**

Beheer voortplantingsbakken:

In veel gebieden worden artificiële voortplantingsbiotopen aangelegd onder de vorm van betonnen poelen en bakken. Deze moeten eveneens in pioniersstadium gehouden worden. Als eutrofiëring en successie optreedt dienen ze van november t.e.m. maart droog gezet te worden.

Tevens is het belangrijk de artificiële voortplantingsbiotopen zo aan te leggen dat ze niet onder bomen (bladval) staan en makkelijk beheerd kunnen worden.

- Als jonge vroedmeesterpadden de poel verlaten, blijven ze nog een tijdje in de oeverzone. Daarom is het belangrijk dat er rond minstens 1/3 van de oever een kale of slechts zeer ijl begroeide oeverzone aanwezig is; dat de oeverzone vlot toegankelijk is, bij voorkeur zwak hellend; en dat schuilplaatsen zoals stenen en losse grond aanwezig zijn.

AANBEVELINGEN

- Nieuwe biotoop**
Let op dat je geen bestaande biotoop vernielt als je een nieuwe biotoop creëert.
- Snoeien, maaïen en dunnen**
Werk niet met tijdelijke opslag: voer het materiaal direct af of laat het liggen.

ONTWIKKELING EN INRICHTING NIEUWE BIOTOOP

Landbiotoop

- Beperk de afstand tussen land- en waterbiotoop: waterbiotoop in de landbiotoop is het streefdoel.
- Geschikt zijn zonbeschenen, open plaatsen in reliëfrijke gebieden (zuid- of zuidwestexpositie aan zon). Zorg voor microreliëf in het halfopen landschap: vroedmeesterpadden hebben naast schrale, warmteminnende vegetaties ook struwelen, hagen, open bosranden, ruigtes met structuurrijke ondergroei en takkenwallen nodig om te kunnen schuilen. Voldoende schuilplaatsen, waaronder warmte-elementen zoals stenen, groeves, bouwwerken met voldoende openingen, steenpuin... en losse, makkelijk vergraafbare bodem zijn belangrijk. Mantelzoomvegetatie (vegetatie tussen bos en open gebied, zoals struiken) trekt heel wat voedselbronnen aan. Zulke structuren kunnen ook dienen als landschappelijke verbinding.
- Leg in de omgeving van de waterbiotoop stapelmuurtjes (zie bovenstaande foto) aan, bij voorkeur ingewerkt in de helling en waarrond gemakkelijk kan gemaaid worden.
- Voorzie op regelmatige afstand (500 meter) ruimere plekken waar de vroedmeesterpad land- en waterbiotoop vindt.
- Voorzie verbindende elementen tussen land- en waterbiotoop: voldoende schrale graslanden, zuidgerichte heggen, houtkanten, bosranden, bermen...

Waterbiotoop

- Leg nieuwe poelen aan binnen een straal van 500 meter van bestaande poelen. De optimale afstand tussen poelen is 100 meter. Poelen zijn niet meer dan 1 m diep.
- Waar het grondwater te diep zit kan je poelen met betonnen bodem aanleggen, of betonnen voortplantingsbakken. Betonnen poelen en voortplantingsbakken zijn voorzien van een aflat waardoor ze gemakkelijk te reinigen zijn. Voortplantingsbakken graaf je best in in de helling zodat ze gemakkelijk toegankelijk zijn (zie bovenstaande foto).
- Richt binnen een poelencuster minimaal vijf waterpartijen in of één grote en 2 kleine geschikte. Die poelen moeten variëren in ligging, grootte, vorm en diepte. Dat resulteert in een variatie in uitdrogingsfrequentie en successiestadium, waardoor er binnen de cluster altijd wel een geschikte poel te vinden is.
- Leg nieuwe poelen aan op een zonnige plek, afgeschermd t.o.v. noorden- en oostenwind met beperkte vegetatieontwikkeling in een zone van minstens 25 m
- Voorzie flauwhellende oevers met vlotte toegankelijkheid voor dieren bij de aanleg van poelen.
- Beheer zorgt en zal zorgen voor behoud van het voldoen aan alle overige hier vermelde criteria.